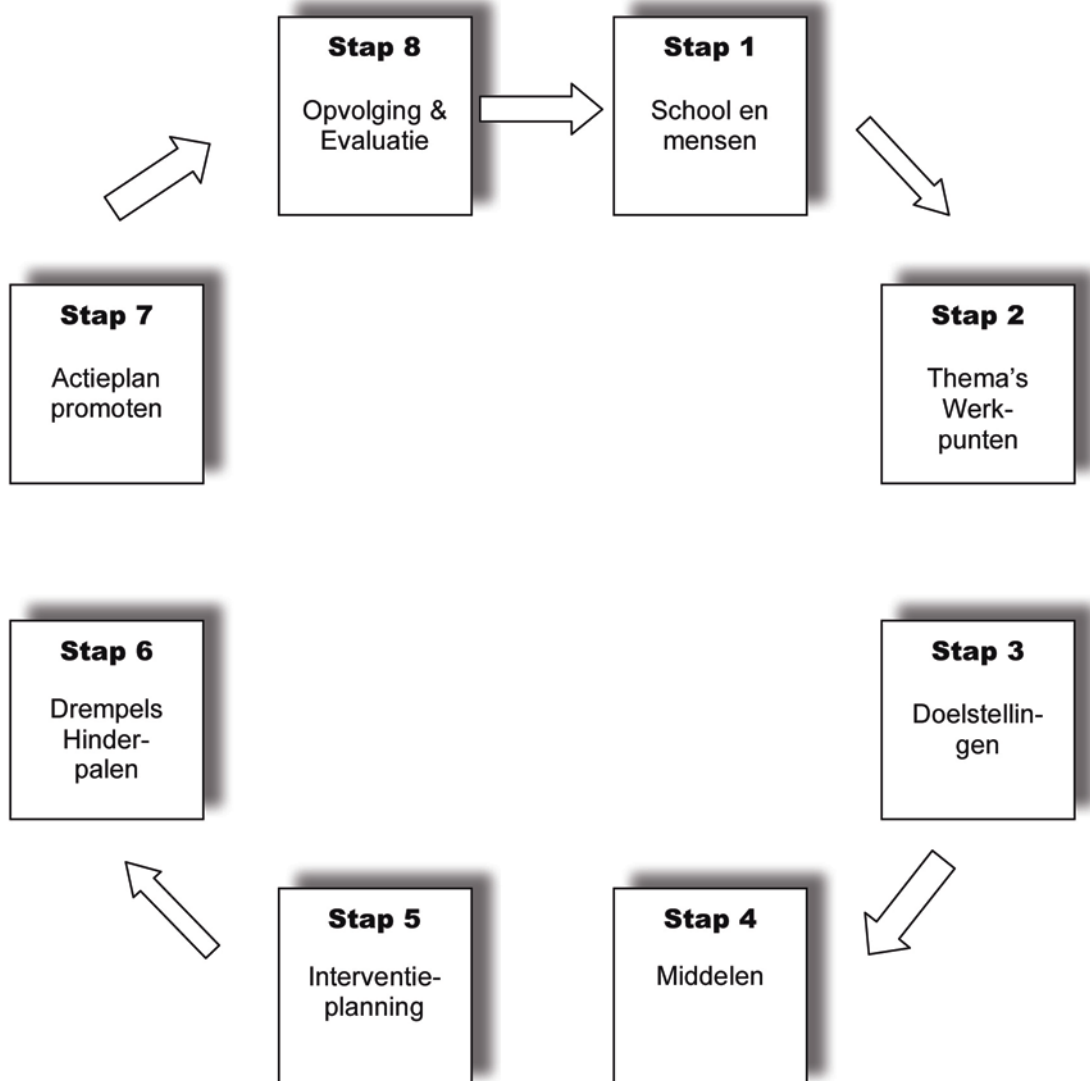

2. Bouwsteen 2: de actiecirkel

De actiecirkel is een instrument⁶⁷ dat schoolteams in staat stelt om alle aspecten van een gepland veranderingsproces op voorhand in overweging te nemen. Op die manier wordt duidelijk hoe ver men staat en of er nog bijkomende inspanningen/middelen nodig zijn om definitief van start te kunnen gaan. De actiecirkel verplicht de gebruikers om van meet af aan rekening te houden met acht stappen die hoe dan ook doorlopen moeten worden. In het schema hieronder worden al deze stappen weergegeven.

⁶⁷ De actiecirkel is terug te vinden op www.vista-europe.org; zie Module D – Unit D1 (Beschikbaar in Nederlandse vertaling).

De vragen die hieronder geformuleerd worden, laten toe om voor elke stap apart na te gaan of de voorbereiding op punt staat. De inhoud van de vragen maakt duidelijk wat er met elke stap wordt bedoeld. De vragen kunnen soepel worden gehanteerd. Het gaat er vooral om dat deze acht aspecten bij de voorbereiding niet uit het oog worden verloren.

Stap 1: Kennis maken met de school en de mensen

- Wat is de visie van de schoolleiding (op de aanpak van pesten en geweld op school) ?
- Krijgt de visie van de directie bijval vanwege alle betrokkenen? Leg uit.
- Wat typeert jullie schoolcultuur (in ruime zin)?
- Welke waarden, mentaliteit, filosofie is typisch voor jullie schoolcultuur?
- In welke mate sluiten de theorie en de praktijk van de school op elkaar aan?
- Hoe komen op school beslissingen tot stand en door wie worden ze doorgaans genomen?

Stap 2: Thema's en werkpunten afbakenen

- Welke pest- en geweldproblemen ervaren de leerlingen op jullie school?
- Hoe weten jullie dat jullie leerlingen met deze problemen te maken krijgen binnen jullie school?
- Welke problemen willen jullie aanpakken?
- Waarom hebben jullie net die problemen geselecteerd?
- Welke positieve (beleids-)initiatieven in verband met de geestelijke gezondheid (van leerlingen en leerkrachten) worden er op dit ogenblik in jullie school genomen?
- Hoe tevreden zijn jullie over die aanpak?
- Zijn bijkomende initiatieven of acties nodig? Waar zouden die moeten op ingaan?
- Op welke niveaus (beleid, leerkrachten, ouders, klas, ...) wordt er in dat geval best actie ondernomen?

Stap 3: Gezamenlijke doelen ontwerpen

- Wat willen jullie in de (nabije) toekomst in jullie schoolwerking (om pesten en geweld aan te pakken) veranderd zien?

- Aan de hand van welke indicatoren willen jullie nagaan of er vooruitgang wordt geboekt? Waar spitst jullie aandacht zich op toe?
- In hoeverre staan de andere betrokkenen (collega's, leerlingen, ouders) achter jullie doelstellingen? Op welke manier hebben jullie dat kunnen nagaan?
- Hoe willen jullie die betrokkenheid bewaren of versterken?

Stap 4: Beschikbare middelen (lett./fig.)

- Over welke financiële mogelijkheden beschikken jullie om de voorgestelde actie of initiatieven te kunnen nemen? (Wat is minimaal nodig?)
- Over welke materiële mogelijkheden beschikken jullie? (Wat zijn de vereisten?)
- Over welke menselijke en organisatorische mogelijkheden kunnen jullie beschikken? (Wat zijn de vereisten?)
- Wat zijn, in functie van de beoogde verandering(en), de specifiek sterke punten van jullie school/schoolteam/leerlingen/ouderwerking?
- Op welke manier kan meer of beter gebruik worden gemaakt van deze hulp- en ondersteuningsmiddelen?

Stap 5: Interventieplanning

- Welke bestaande of nieuwe interventies of acties zijn een haalbare kaart binnen jullie school?
- Werden de reeds uitgetroefde interventies eerder al eens geëvalueerd? Zo ja, wat waren de respectieve voor- en nadelen?
- Welk van de voorgestelde interventies of acties maakt het mogelijk om de doelstellingen zoals verwoord in 'stap 3' (zie hoger) te realiseren?
- Of dient de interventie aangepast zodat ze meer aansluit bij (de bevindingen van) de behoefteanalyse?

Stap 6: Drempels en hinderpalen

- Wat zou het bereiken van de doelen in de weg kunnen staan? (Drempels, valkuilen, obstakels, ...)
- Zijn er zwakke(re) punten in jullie schoolwerking die al vaker

- Zijn er zwakke(re) punten in jullie schoolwerking die al vaker voor moeilijkheden hebben gezorgd?
- Wat kunnen jullie van bij aanvang doen om te voorkomen dat deze eventuele hindernissen echte hindernissen worden?
- Kunnen deze hindernissen worden omgebogen tot hefboomen voor het beoogde veranderingsproces? Zo ja, op welke manier zou dit volgens jullie kunnen gebeuren?

Stap 7: Actieplan promoten

- Kies een geschikte datum voor het lanceren van de actie/het initiatief (Voorbeeld: de dag waarop het schoolactieplan wordt bekend gemaakt en van start gaat met een eerste initiatief).
- Verspreid promotiemateriaal, zoals posters, badges, strooibriefjes, aankondigingen, videoboodschap, verrassingspakketjes, ...
- Gebruik dit materiaal om wat op stapel staat zo ruim mogelijk bekend te maken, zowel binnen als buiten de school.
- Zoek een (bekende) persoonlijkheid en nodig hem/haar uit als ‘peter’ of ‘meter’ (morele sponsor) van het project.
- Presenteer het project aan mogelijke sponsors (gemeentebestuur, lokale middenstand, bedrijfswereld, kranten en tijdschriften) om zowel algemene als financiële steun te verkrijgen.
- Stel ook jonge mensen aan als ambassadeurs van het project.

Stap 8: Opvolging en evaluatie

- Beschikken jullie over een methode om te evalueren of de vooropgestelde doelstellingen bereikt worden? Welke punten zullen als toetsingscriterium worden gebruikt?
- Op welke manier(en) denken jullie te kunnen inspelen op niet-bedoelde veranderingen/ontwikkelingen?
- Wordt het leerproces dat jullie met dit actieplan/project/initiatief zullen doormaken mee in rekening gebracht?
- Evalueren jullie het procesverloop vanuit meerdere perspectieven (leerlingen, ouders, leerkrachten, kernteam, directie, buurt, ...)? Hoe wordt dit concreet aangepakt?
- Wat zullen jullie ondernemen als uit die evaluatie blijkt dat de verhoopte resultaten toch niet werden bereikt?
- (Hoe) worden gunstige ontwikkelingen gevierd en verankerd?